

ADVIES

GROTE PROJECTEN

AANVRAAG: Kazerne 2020

NR: BGR/2017/138

AANVRAGER: Stg. Kazerne Foundation

BIJEENKOMST ADVIESCOMMISSIE: 5 oktober 2017

BEGROTING: € 2.389.547,-

DATUM ADVIES: 20 oktober 2017

GEVRAAGDE BIJDRAGE: € 600.000,- (50% als gift, 50% als lening)

1. ALGEMEEN

De Kazerne is vanaf 2014, na zeven pop up pilots tijdens de Dutch Design Week, als vast designpodium op initiatief van designer Annemoon Geurts en muzikant Koen Rijnbeek gevestigd in een voormalige marechausseekazerne/industriële loods (erfgoed) in Eindhoven. Kazerne Foundation wil met een totaalconcept (tentoonstellingsruimte in een 24/7 hospitality omgeving met topsegment restaurant en hotel) plaats bieden aan kunstenaars, top-ontwerptalent, bedrijven, bestuurders, onderzoekers en publiek om zo nieuwe allianties te smeden in designdistrict Brabant. Het project waarvoor bij Brabant C ondersteuning wordt gevraagd betreft een schaalessprong: in 2020 wil Kazerne uitgroeien tot hét internationale designpodium waar professionals en geïnteresseerden samenkomen. De Brabant C-investering betreft de inhoudelijke component (internationaal toptalent aan publiek binden). Deze moet leiden tot versterking van programma en organisatie en een duurzamere financiële basis, naast met andere middelen te ontwikkelen gebouwelijke investeringen: (extra) guesthouses, extra expositieruimte en vergader/conferentie faciliteiten, en de toevoeging van een high end restaurant.

Voor de pitch verschenen Annemoon Geurts (creative director), Gert Staal (co-writer, kunsthistoricus) en Otto Dieleman (bestuurslid financiën). Verder waren aanwezig Koen Rijnbeek (founder) en leden van het bestuur Bertus Borgers en Maarten Houben (voorzitter). Er zijn diverse stakeholders aanwezig in het publiek.

2. OPMERKINGEN BIJ CRITERIA

2.1 VERPLICHT

a. Het project is van hoge culturele kwaliteit, tot uitdrukking komend in oorspronkelijkheid, zeggingskracht en vakmanschap (score: voldoende)

De Kazerne heeft inhoudelijk al een stevig trackrecord, en ook een overtuigend netwerk ter beschikking voor kwaliteitsvolle toekomstige programmering. Hoewel de adviescommissie graag al zicht had gehad op een meer concrete invulling van de toekomstige programmering is het in de ogen van de commissie duidelijk dat eerder gemaakte keuzes voor het programma weloverwogen en deskundig gemaakt zijn. Uit het tentoongestelde werk tot nu toe blijkt dat de Kazerne oog heeft voor een sterke mix van 'the next best thing' en gevestigde publiekstrekkingen, zo wordt en werd onder ander werk van Dave Hakkens, Maarten Baas, Studio Drift en Marcel Wanders getoond. Projecthouder noemt het zeer succesvolle ontwerpersduo Formafantasma als voorbeeld voor een toekomstige tentoonstelling.

De commissie onderschrijft dat de beoogde programmasprong het totaalconcept van De Kazerne met een niet-museale, toegankelijke sfeer versterkt. Dat geeft vertrouwen in aantrekkingskracht op diverse doelgroepen, wat een basisvoorwaarde is om het toekomstbeeld te kunnen bereiken.

b. Het project versterkt het cultuursysteem van de provincie Noord-Brabant op duurzame wijze (score: voldoende onder voorwaarde)

De Kazerne ziet zichzelf als passend en met een actieve betekenis ingebed in de provinciale ambities en infrastructuur van Design District Brabant en de adviescommissie beaamt dit. De voorgenomen uitbreiding van de

hospitality-tak heeft zich elders wat duurzaamheid betreft al bewezen: vergelijkbaar met bijvoorbeeld het succes van Villa Augustus in Dordrecht ziet de commissie perspectief als het lukt om met name ook het bedrijfsleven voldoende aan de locatie te verbinden. Op de huidige schaal van de onderneming worden goede resultaten geboekt. De beoogde sprong is echter van een zodanige omvang dat die voor de commissie niet vanzelfsprekend op duurzame wijze uit de impuls van een groter budget voortvloeit. Dit vraagt behalve gebouwelijke aanpassingen ook ontwikkeling in de organisatie die zich nog moet bewijzen. Een factor met het oog op duurzaamheid die bij een investering van de gevraagde omvang aanleiding geeft tot een gefaseerde aanpak vanuit het fonds. De commissie adviseert om dit bij een besluit tot verlening tot uitdrukking te laten komen.

Specifiek voor De Kazerne is dat ze structureel, 365 dagen per jaar zichtbaarheid geeft aan het werk van (regionaal, nationaal en internationaal) toptalent. Deze sterk faciliterende rol acht de commissie van belang voor Brabant. Ze onderschrijft hiermee de inbreng van belangrijke stakeholder Martijn Paulen (DDF), die De Kazerne aanprijst als van belang omdat juist deze continue inloop- en zichtbaarheidsfunctie echt nodig is in Brabant. De organisatie claimt nu al een unieke en onvervangbare plaats in het cultuursysteem, die in 2020 moet zijn uitgegroeid tot een landelijk erkende voortrekkersrol. De commissie ziet uit naar de realisering van de verdere verrijking van het cultuursysteem door De Kazerne en de bewerkstelling dat het verhaal ontsloten wordt aan de wereld buiten Brabant.

c. Het project is ten minste van nationale betekenis (score: voldoende onder voorwaarde)

De Kazerne krijgt projectondersteuning vanuit diverse landelijke fondsen zoals VSB fonds en Stg. DOEN en dit wijst al naar nationale betekenis. De (beoogde) relatie met het Fonds voor Creatieve Industrie is voor de adviescommissie uit de aanvraag niet duidelijk geworden.

De commissie constateert dat in het projectplan duidelijk cijfermatig opgesomd staat wat de doelen zijn voor 2020: vertegenwoordiging van jaarlijks 50 internationaal gerenommeerde designers (ook internationale) en publieksgroei van 75.000 tot 100.000 naar 150.000 bezoekers. In relatie hiertoe vond ze de ambitie van de projecthouder tijdens de presentatie nog tamelijk op de regio gericht overkomen. De commissie spreekt de behoefte uit om, buiten het tijdens de pitch genoemde Formafantasma, concrete namen en partijen te vernemen waarmee de projecthouder (onder andere) door middel van toekomstige tentoonstellingen sterkere verbindingen met de nationale en internationale infrastructuur zal leggen.

d. In het project is sprake van ondernemerschap (score: voldoende onder voorwaarde)

De commissie signaleert bij De Kazerne aspecten van ondernemerschap die bewondering oproepen: met een zeer klein team is in de afgelopen paar jaar veel neergezet. Duo Geurts en Rijnbeek worden hierin goed ondersteund door een deskundig bestuur, constateert de commissie. Ook de omzet van de horeca is in de huidige setting goed te noemen. Ook de governance structuur, die borgt dat horecaopbrengsten altijd zoveel mogelijk naar de culturele content vloeien, getuigt van lovenswaardig cultureel ondernemerschap. De adviescommissie waardeert het verder dat de initiatiefnemers zoveel blijf geven van vertrouwen in hun plan, dat zij de gevraagde bijdrage voor 50% als lening beschouwen. Dat maakt de aanzienlijke hoogte van de gevraagde bijdrage meer acceptabel, maar noopt ook tot overweging van het risicoprofiel in dat perspectief. De commissie stelt vast dat voor realisatie van de ambitie een bijna verdrievoudiging van de horeca omzet nodig is. Dat is een heel grote opgave. Ten eerste is iedere stap verder omhoog al relatief moeilijker te zetten, en ten tweede is juist in een topsegment restaurant de marge relatief gering. Hier zit in de ogen van de adviescommissie een risicofactor die sterker geadresseerd zou moeten worden. De adviescommissie acht het dan ook zeer raadzaam om competentie op dit punt niet alleen in (potentieel wisselvallig) personeel, maar ook in het bestuur of toezichthoudende functie te borgen. Mogelijk zou dit zelfs een financieel betrokken partner kunnen zijn. Verkleining van het totale risico en meer spreiding daarvan, zijn af te wegen tegen spreiding van de opbrengsten die daar natuurlijk ook mee samenhangt.

Het feit dat de Provincie een substantiële lening verstrekt (€ 750.000,-) voor de inrichting van het verbouwingsdeel, onderstreept de bijzondere potentie die ook daar in het initiatief wordt gezien, maar brengt tegelijk een concurrerende partij binnen als het gaat om aflossingscapaciteit voor het gevraagde leningdeel. Het feit dat de eigenaar van het pand het casco-werk zelf voor zijn rekening neemt, toont in elk geval dat deze bereid is zich als verhuurder voor langere tijd aan het initiatief te verbinden.

e. Het project draagt bij aan de vrijetijdseconomie van de provincie Noord-Brabant (score: goed)

De Kazerne is een van de weinige locaties waar permanent hoogwaardig design wordt getoond. De commissie ziet nog veel potentieel in de aantrekkingskracht van het totaalconcept. De op handen zijnde ontwikkeling van de

hospitality (overnachtingsfunctie) draagt hieraan bij. De commissie kan zich in dit opzicht ook interesse vanuit het bedrijfsleven voorstellen.

f. Het project is nieuw of geeft een nieuwe impuls aan een bestaand project of organisatie (score: voldoende)

De doelen die de Kazerne zich binnen deze projectaanvraag stelt zijn allen nieuwe impulsen aan wat er al gebeurt. In aanloop naar 2020 ziet de commissie dat er echt stappen genomen gaan worden: de ambitie om wereldtop te binden en activeren met grote designers en gastcuratoren, een duurzamere financiële basis ontwikkelen door groei van publieksaantallen en -bestedingen en organisatorisch opschalen. Zoals eerder onder criterium d. vermeld, spreekt de adviescommissie wat dit laatste betreft graag haar wens uit met betrekking tot het versterken en verankeren van de horeca competentie binnen de organisatie.

g. Het project kan rekenen op draagvlak in de Brabantse samenleving (score: voldoende)

De Kazerne heeft een community van mede-mogelijk-makers in de vorm van bedrijven, organisaties, media en fondsen. De kracht van dit netwerk blijkt ook tijdens de pitch waarbij tal van stakeholders aanwezig zijn in het publiek

Draagkracht in Brabant blijkt verder onder andere uit samenwerkingsverbanden met DDF, topdesigner Maarten Baas en Stg Cultuur Eindhoven.

Er zijn enkele vrijwilligers, veelal studenten van de Design Academy die studiepunten krijgen voor hun werk in De Kazerne.

h. Het project draagt bij aan talentontwikkeling in de provincie Noord-Brabant (score: voldoende)

Het is de commissie duidelijk dat De Kazerne gericht scout op toptalent uit de regio: ontwerpers die in Brabant zijn opgeleid (met name Design Academy) of gevestigd. Kazerne faciliteert en coacht jong talent en doet dit onder andere binnen het programma Kazerne Young. De commissie erkent (vanuit het projectplan) dat De Kazerne hiermee een goede brugfunctie vervult tussen opleiding en beroepspraktijk. Ze wil echter benadrukken dat ze het belangrijk vindt dat deze functie ook gewaarborgd wordt en blijft binnen De Kazerne. Ze adviseert het fondsbestuur dit bij de monitoring en evaluatie kritisch te volgen, bijvoorbeeld door een gestructureerde beschrijving van de talentontwikkeling activiteiten te laten aanleveren,.

2.2 FACULTATIEF (minimaal 2)

i. Het project ondersteunt de ontwikkeling van een culturele hotspot (score: goed)

De Kazerne, gehuisvest in zorgvuldig en duurzaam aangepast militair/industriële erfgoed, kan op zichzelf als een culturele hotspot in de binnenstad van Eindhoven aangemerkt worden. Dit constateert de commissie in het verlengde van gemeentebestuur, gericht op ontwikkeling als culturele hotspot van de binnenstad, na Strijp en Sectie C. De bezoeker aan de stad moet zich al in het centrum bewust worden van het designprofiel van de stad.

j. Het project is innovatief, doordat het zich binnen zijn discipline of sector onderscheidt in inhoud, uitvoering of cultureel ondernemerschap en specifiek daarmee het cultuursysteem versterkt (score: goed)

De commissie oordeelt hier dat niet zozeer het getoonde werk in De Kazerne dit initiatief innovatief maakt (want dat deed De Kazerne ook al buiten de grenzen van het voorliggende project, en het gaat niet om werk dat per definitie een nog onontdekte avant garde betreft) maar dat het onderscheidende vooral zit in het totaalconcept van de Kazerne. Door de unieke combinatie van locatie, aanbod/kwaliteitsniveau en de intersectorale verbindingen die de Kazerne initieert is wat er gebeurt op die plek innovatief te noemen.

k. Het project ligt in het verlengde van het profiel van Brabant (score: goed)

Met de aanduiding van Brabant als 'design district' en de makers mentaliteit kan de Kazerne naar het oordeel van de commissie zeker het profiel van Brabant onderschrijven en verder uitdragen.

l. Bij het project is sprake van samenwerking met een of meer andere partijen, waarbij tenminste een partij behoort tot een domein buiten de culturele sector (score: goed)

Binnen het project wordt samengewerkt met diverse culturele partijen (o.a. designers, gastcuratoren, DDF, GLOW) en ook partners buiten het culturele domein (VisitBrabant, HAS, Twinkelbel, Heijmans, Renault). De laatste categorie is nog wel volop in ontwikkeling en de commissie is benieuwd naar de inzet en opbrengst om richting 2020 ook meer internationale samenwerkingen te realiseren.

Zoals aangegeven onder criterium c. (internationale betekenis) zou de verbinding met netwerken buiten de regio sterker uitgewerkt c.q. onderbouwd kunnen worden.

m. Het project wordt uitgevoerd binnen of in samenwerking met de Brabantse topsectoren (score: onvoldoende)
De commissie krijgt vanuit aanvraag noch pitch onvoldoende aanknopingspunten om te kunnen constateren dat er sprake is van concrete samenwerking met een van de topsectoren. Deze worden voor nu in ieder geval onvoldoende geduid.

3. ADVIES

De initiatiefnemers hebben grotendeels op eigen kracht een overtuigende en originele plek voor beleving van design op een bijzondere en aantrekkelijke locatie ontwikkeld. De geambieerde doorontwikkeling sluit daar goed op aan, en zal bij succes tot een belangrijke meerwaarde voor 'Brabant design district' leiden. Op grond van het bovenstaande adviseert de adviescommissie het fondsbestuur dan ook om bij te dragen aan de gewenste ontwikkeling van De Kazerne. Daarbij dient wel in aanmerking genomen te worden dat het beoogde succes van een aantal, voor de totale omvang van de gevraagde bijdrage nog té onzekere, factoren afhankelijk is. De commissie adviseert daarbij om vanwege een aantal genoemde redenen niet direct het gehele gevraagde bedrag te verlenen.

De volgende zaken spelen hierbij een rol:

- voortvloeiend uit criterium c (internationale betekenis) adviseert de commissie het fondsbestuur om bij de projecthouder om meer namen van toekomstige exposanten en van te betrekken partijen uit de nationale en internationale infrastructuur op te vragen, inclusief onderbouwing waarom ze juist bij de visie van De Kazerne goed aansluiten. Dit kan nog een wensenlijst zijn, of al meer concrete informatie over vervolgtentoonstellingen en/of gastcuratoren en organisaties. De adviescommissie zal het fondsbestuur graag aanvullend adviseren over zo'n lijst.

De commissie adviseert het fondsbestuur in dit verband tevens te informeren of er contact is tussen De Kazerne en Fonds voor Creatieve Industrie, en zo niet, waarom niet.

- voortkomend uit criterium d (ondernemerschap) adviseert de commissie het fondsbestuur om de projecthouder te vragen een versterking van de competentie horeca – al dan niet als cofinancier- binnen de organisatie op bestuurlijk niveau te realiseren. Ze ziet de huidige borging daarvan binnen de organisatie als onvoldoende overtuigend met het oog op de aanpak en omzet prognoses van de komende jaren. De initiatiefnemers hebben zichzelf hier een ambitie opgelegd die -ook na deze maatregel- heel hoog is, en daardoor in zijn uitkomst nog moeilijk voorspelbaar als basis voor voldoende aflossingscapaciteit.

Om zicht te hebben op de opbrengst van het plan, inclusief bovenstaande aandachtspunten, adviseert de commissie, tevens aansluitend op het overwogene onder criterium b (duurzame versterking van het cultuursysteem) de besluitvorming over een bijdrage te splitsen. Voor de opstartfase acht zij na voldoende tegemoet komen aan de genoemde punten, toekenning van € 400.000,- op zijn plaats, waarbij 50% in de vorm van een lening en 50% in de vorm van een gift/subsidie wordt verstrekt.

In een evaluatie die op zijn vroegst eind 2018 zou moeten plaatsvinden, en waarvoor een (afvaardiging van) de adviescommissie zich graag beschikbaar houdt, kan een voldoende helder beeld ontstaan van het functioneren en opbrengsten van de nieuwe opzet en de verdere invulling van bovengenoemde zaken. Afhankelijk van de uitkomst van die evaluatie kan het bestuur dan een besluit nemen over de rest van het gevraagde bedrag (€ 200.000,-) c.q. financiering voor de rest van de projectperiode.

4. SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE

Jorn Konijn (interim voorzitter)

Arend Hardorff

Lydia van Oosten

Remco van Soest

Jan Couwenberg

Katja Diallo

Linda Janssen

secretaris: Geert Lenders

Disclaimer: bovenstaand advies is opgesteld ten behoeve van besluitvorming door het bestuur van Stichting Brabant C Fonds. Het advies op zichzelf is geen besluit tot verlening, noch geeft het aanspraak op een besluit tot verlening. Het besluit van het bestuur van Stichting Brabant C Fonds kan afwijken van het advies. Art. 8.3 van de statuten van de stichting bepaalt dat het bestuur een voornemen om met het besluit af te wijken van het advies, ter advisering dient voor te leggen aan de Raad van Toezicht van de stichting.